

OBEC NOVÁ ĽUBOVŇA

Názov sídla: Obec Nová Ľubovňa

Obecný úrad Nová Ľubovňa, 065 11 Nová Ľubovňa 102

Nadmorská výška: v strede obce 562 m n.m. Najvyšší vrch Borsučiny – 958 m n.m. Najnižší – 541 m n.m. sa nachádza na mieste, kde potok Jakubianka opúšťa katastrálne územie obce. Rozloha katastra – 1448 ha.

Prvá písomná zmienka:

Obec Nová Ľubovňa vznikla ako prvá obec na území panstva Ľubovnianskeho hradu v roku 1308. Zakladateľom Novej Ľubovne bol syn uhorského palatína Omodeja Abu magister Ján. Tento vydal 21.1.1308 v Spišskej Sobote listinu, ktorou poveril akiste tunajšieho Nemca Helbranda, Adiptovho syna, založením obce s menom Ľubovniansky Potok (Liblow Pataka) v údolí potoka Ľubovňa, ako sa vtedy volala dnešná Jakubianka. Helbrand mal pozháňať ľudí, usadiť ich tu v novozaloženej dedine. Na dobu 16 rokov boli oslobodení od akýchkoľvek daní a dávok. Po uplynutí uvedenej doby mali platiť trikrát ročne po 24 poľských grošov za každý lán ako pozemkovú daň a okrem toho mali odvádzať raz ročne 16 grošov ako vojenskú daň. Dostali tiež výsadu, že mohli v tunajšom potoku voľne chytať ryby a v okolitých lesoch voľne poľovať. Okrem toho mali aj zvláštnu výsadu, že vo svojom chotári mohli slobodne hľadať zlato, striebornú alebo inú rudu a soľ a mohli ich aj voľne ťažiť. Zaujímavé je ustanovenie v listine, že pre kostol sa majú vyberať desiatky, ale nie podľa poľského spôsobu, ale podľa spôsobu spišského. V tej dobe sa totiž viedol spor o uvedené územie medzi krakovským biskupom a spišským prepoštom. Na základe uvedenej listiny vznikla obec akiste ešte v tomto roku. V roku 1322, keď Filip Drugeth chcel založiť Jakubany, obec už bola, ale nazývala sa Novou Ľubovňou (Novum Lublo). Nevie sa, odkiaľ obyvatelia prišli, či boli Slováckmi alebo Nemcami (Rusíni sem došli až neskôr), v každom prípade tu žili na základe nemeckého šoltýskeho práva. Nová Ľubovňa sa aj oficiálne počítala medzi „nemecké dediny“ v rámci Ľubovnianskeho panstva. Veľká zmena nastala pre Novú Ľubovňu v roku 1412, keď ju kráľ Žigmund dal spolu s hradom a 16 mestami Spiša do zálohu poľským kráľom. Tento stav trval až do roku 1772. Okolo roku 1532 sa obec premenila na typickú poddanskú dedinu. V 16. storočí si aj táto obec prešla reformáciou, no patrila medzi prvé obce na Spiši, ktoré sa vrátili do katolíckej cirkvi. Stalo sa to už v roku 1615, keď evanjelici museli odovzdať kostol a sami odbavovali bohoslužby na cintoríne. Až od roku 1787 sa ale farnosť s kostolom vrátili do Spišského biskupstva. V roku 1772 sa Nová Ľubovňa dostala späť do Uhorska a stala sa majetkom štátu. Výraznou pre obec bola aj nemecká kolonizácia. V obci bol panský majer, pekáraň, krčma, hámor, liehovar, potravinové družstvo, veľkosklad vína, ktorý často navštevoval aj gróf Zámoyiski (najdrahšie víno bolo Tokajské a zdroj kvalitného vína bol zaistený zmluvou s veľkoskladom PALUGAY Bratislava).

Remeslá v obci: mlynár, poľovník, šuster, kožušník, stolár, tesár, tkáč, zámočník, kováč...

Hlavným zamestnaním obyvateľstva bolo poľnohospodárstvo, chov dobytka, koní a oviec. Hnedé lesné a nívne pôdy, ktoré dávali nízke úrody pestovaných plodín, nestačili na obživu, preto obyvatelia boli nútení hľadať si zárobkové možnosti v drevorubačstve, furmanstve a v stavebných prácach. Dievčatá chodievali slúžiť do mestských rodín, mládenci pracovali ako juhasi na košiaroch a sluhovia u bohatších gazdov. Nedostatok pracovných príležitostí vyhánal mnohých do dočasnej alebo trvalej emigrácie do USA, Kanady a Belgicka.

V roku 1825 sa Nová Ľubovňa dostala do súkromných rúk. Od Uhorskej komory, teda od štátu, ju kúpil spolu s kúpeľami a s Jakubanmi Levočský bohatý mešťan, banský odborník a banský podnikateľ Andrej

Probstner st. Príčinou kúpy bola pravdepodobne skutočnosť, že na území oboch obcí pôsobila vysoká pec, niekoľko železných hámrov a okolie malo bohaté lesy, ktoré boli pre hutníctvo a hámorníctvo potrebné. Obec zostala v ich vlastníctve až do zániku feudalizmu v roku 1848 a potom tu naďalej sídlili a mali majetky – najmä železiarne, kým fungovali, a kúpele – do konca 2. svetovej vojny. Probstnerovci pozdvihli činnosť tunajšej vysokej pece a hámrov, ale postavili aj cestu z Levoče do Jakubian, tzv. Probstnerovu cestu. Prelomovým rokom bol rok 1848 a prijatie zákona o zrušení poddanských povinností. Z doterajších poddaných sa stali slobodní sedliaci, hospodáriaci na vlastnej pôde, ktorú mohli slobodne nadobúdať, predať, dediť.

Po vzniku Československej republiky Nová Ľubovňa administratívne patrila do pôsobnosti obvodného notárskeho úradu v Starej Ľubovni a slúžnovského úradu, neskôr Okresného úradu v Starej Ľubovni. Do roku 1922 obec bola súčasťou Spišskej župy. Od 1.1.1923 došlo k novému administratívne členeniu Slovenska a obec bola začlenená do XIX. Podtatranskej župy so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

V roku 1929 najhlbšia hospodárska kríza v dejinách neobišla ani Novú Ľubovňu a spôsobila prudké zhoršenie sociálneho postavenia obyvateľov, mnohé rodiny žili na pokraji svojej existencie.

Dianie v obci výrazne ovplyvnili aj 2. svetová vojna, následné politické a spoločenské zmeny a reformy. Dnes je Obec Nová Ľubovňa druhou najväčšou obcou v okrese Stará Ľubovňa. Je obcou s bohatou históriou, kultúrno-spoločenským životom, s kvalitne vybudovanou infraštruktúrou, službami a občianskou vybavenosťou.

V obci pôsobia: Základná škola s materskou školou, Obecná knižnica, Rímskokatolícky farský úrad sv. Jána Evanjelistu, Poľnohospodárske družstvo, Calendula a.s., COOP Jednota, Obchodné centrum Ľubovnianska, Bistro Štelka, Kvetinárstvo, ambulancia praktického lekára, ambulancia pre deti a dorast, zubná ambulancia, psychiatrická ambulancia, lekáreň, pekárne, Urbariát pozemkové spoločenstvo vlastníkov, Dom Charitas sv. Jána Almužníka, LIMO ŠPES, SOREA – Hotel Ľubovňa, súkromné ubytovacie zariadenia v NĽK, výroba cestovín...

Obec prevádzkuje Dom nádeje a spravuje cintoríny – pre dôstojné posledné rozlúčky so zosnulými obyvateľmi.

Zložky: Dobrovoľný hasičský zbor NĽ, MO Slovenského červeného kríža NĽ, Regionálny spolok včelárov Slovenska NĽ, Športový klub, Klub dôchodcov, Farská charita.

Kultúra- folklór: FSK Taľar, LH Bratia Jendrichovskí, LH Pastrnoci, detský súbor Pramienok pri zŠ s mš, hudobné skupiny STARS, AVALON, SONOR, BRAVO.

Remeslá – záľuby: hrnčiarstvo, amatérske maliarstvo, zákazkové krajčírstvo so špecializáciou na šitie ľudových krojov, brašnárstvo, remenárstvo, čalúnnictvo, chov hydiny – domácej, cudzokrajnej, exotickej a iné.

Historické názvy:

Obec: Liblow Pataka, Nova Liblo, Neu Lublau, Novum Lublo, Neulublow, Neu-Lublau, Wyliblio, Uj Lubló, Nowá Lubowná, Nová Ľubovňa

Kúpele: Uj Lublyóí Ferdö, Kwašna Woda

Názov Ľubovňa určite pochádza zo slovanského slova Ljubov – láska, sympatia, niečo, čo sa páči.

Najväčšou dominantou obce je rímskokatolícky kostol, ktorý vznikol začiatkom 14. storočia s hlavným oltárom sv. Jána Evanjelistu.

Erb: Na modrom štíte je zlatovlasý sv. Ján Evanjelista so zlatou gloriolou okolo hlavy, odetý v striebornom rúchu. V pravici drží zlatý kalich s hadom obráteným doprava, v ľavej ruke pred sebou drží zlatú knihu.

Demografické údaje:

r. 1921 – 1001 obyvateľov

r. 1938 – 1326 obyvateľov

r. 1961 - 1868 obyvateľov

r.1980 – 2095 obyvateľov

r. 1991 – 2413 obyvateľov

r. 2017 – 3014 obyvateľov

Väčšina obyvateľov sa hlási k slovenskej národnosti, ale vo veľkej miere sa v domácnostiach dorozumieva goraľským nárečím. Menšie počty obyvateľov sa hlásia aj k národnostiam rusínskej a rómskej.

Liturgický jazyk: slovenčina

Kultúra:

Tradičné podujatia: Slávnosť sv. Floriána, Deň matiek, Odpustové popoludnie, Vďakyvzdanie za dary zeme spojené so slávnosťou sv. Huberta, Vianočná akadémia, Silvestrovská kapustnica,

Farnosť: Rímskokatolícka farnosť sv. Jána Evanjelistu

Šport:

Športové kluby: Športový klub Nová Ľubovňa s bohatou športovou históriou – Športový klub je účastníkom II. ligy, riadenej VFZ, v U9-U11 – súťažiach riadených OFZ, družstvo dorastencov nastupuje v III. Lige riadenej Podtatranským futbalovým zväzom.

futbalové turnaje s tradíciou: Memoriál Štefana Kmeča, Memoriál Jozefa Bondru, Turnaje vo futbale pre mládežnícke kategórie: U9 - U 19, volejbalový turnaj.

Hasiči: Memoriál Bendu Rusiňáka – súťaž Plameň

Z histórie kultúrno-spoločenského rozvoja obce: (zdroj kronika obce)

V obci Nová Ľubovňa bola založená Rímsko-katolícka škola v roku 1563.

Obec mala podľa záznamov dve školy. Stará horná škola bola postavená ešte pred rokom 1800. Presný dátum sa nezachoval. Dolná škola je novšia, vystavať ju dal miestny farár. Obidve boli až do roku 1948 cirkevné.

V roku 1946 bola v obci zriadená kancelária MNV a poštový úrad.

Na elektrickú sieť bola obec slávnostne zapojená dňa 16. októbra 1948.

V roku 1950 sa začalo upravovať futbalové ihrisko (do uvedeného roku sa futbal v obci hral, ale iba živeľne, zápasy neboli organizované).

V roku 1951 sa začalo s výstavbou hasičského domu (tzv. hasičskej zbrojnice). V uvedenom roku sa v miestnosti Dedinského spotrebného družstva začali prevádzať akadémie a kultúrne vystúpenia. Dňa 30.12.1951 dostala obec Nová Ľubovňa ďalšiu vymoženosť, v tento deň bol premietaný prvý film v obci.

V roku 1956 bol vystavený tzv. obchodný dom v dolnej časti obce. Aj keď výstavba bola plánovaná na tri roky, občania si túto stavbu tak zobrali k srdcu, že ju skolaudovali do šiestich mesiacov.

Koncom roku (v októbri) 1956 bol v obci postavený miestny rozhlas. Rada MNV zakúpila deväť reproduktorov. Vedenie bolo natiiahnuté na telefónnych stĺpoch. Zaujímavosťou je, že reproduktory namontovali a vedenie po celej obci natiiahli traja učitelia : František Zentko, Peter Barlík, a Milan Havrila. Snaha a iniciatíva učiteľov bola v tom, aby obec rástla a bola kultúrnejšia.

V roku 1958 sa začína s výstavbou MNV, v ktorom je aj priestranná sála, výstavba novej budovy školy a nového športového ihriska s futbalovou a volejbalovou hracou plochou, ľahkoatletickou dráhou, doskočiskom, šatňou a ohradou celého priestoru.

V roku 1959 sa zriaďuje v odkúpenom dome zdravotné stredisk, a to prízemie : jedna ordinácia s čakárňou, jedna miestnosť pre detskú poradňu, jedna miestnosť pre rtg prístroj INTERNAX Super. Na poschodí bol vybudovaný byt pre lekára. V máji až decembri roku 1966 sa v obci postavilo pekné, veľké kúpalisko. V r. 1967 sa začína s výstavbou I. etapy vodovodu. Dňa 22.8.1974 bol položený základný kameň pre telocvičňu a družinu. Dňa 31. októbra 1971 je v našej obci založené Jednotné roľnícke družstvo, ktoré sa v r. 1979 zlúčilo s JRD Jakubany. V roku 1979 je obec rozšírená o IBV smer Kolačkov, kde je občanom pridelených 33 stavebných pozemkov a v r. 1980 je už rozostavaných 22 rodinných domov. V r. 1980 bol odovzdaný do užívania Klub dôchodcov a to rekonštrukciou budovy bývalej hornej školy. V roku 1981 sa začalo s výstavbou vleku Tatrapoma v NLK, kde investorom bolo JRD „Rozkvet“ v Novej Ľubovni. V uvedenom roku sa začína na JRD s pestovaním liečivých rastlín.

V roku 1986 sa realizuje rozšírenie kostola o bočné lode.

Prvé stroje v obci

Prvý šijací stroj vlastnil Ján Bočkaj, riaditeľ školy, už v roku 1905. Zároveň vlastnil prvé rádio i gramofón (na baterky) v roku 1925. Bol majiteľom aj prvého fotoaparátu, spolu s učiteľkou Sztankovou. Prvý bicykel mal už v roku 1905 taktiež Ján Bočkaj, a v roku 1929 mal aj prvé auto v obci. V roku 1942 bol v obci zavedený prvý telefón a prvá hovorňa. V roku 1961 mal v obci prvý televízor p. Matej Kmeč. V uvedenom roku je v poštovom úrade už prihlásených 125 rádioprijímačov.

Život v obci v rokoch 1987-2018:

1987 – začiatok výstavby RT + Espresso Glóbus.

1991 – začiatok plynofikácie obce

1993 – 1998 - výstavba Domu nádeje

1994 – prepojenie vodovodného potrubia Jakubany – Nová Ľubovňa

1995 – nadstavba budovy obecného úradu

- Príprava IBV pri Jakubianke (cca 42 stavebných pozemkov)

1996 – začiatok výstavby kanalizácie

1998 – rekonštrukcia telekomunikačných rozvodov a výstavba káblovej televízie

2000 – začiatok ROEP – register obnovy evidencie pozemkov

2001 – rekonštrukcia kultúrneho domu

2004 – začiatok výstavby nájomných bytov

2005 – výstavba spojovacieho chodníka Nová Ľubovňa – Stará Ľubovňa

2006 – rekonštrukcia materskej školy – (hlavná budova pri kostole)

2007 – výstavba kruhovej križovatky

2008 – výstavba novej cesty IBV pri Jakubianke smerom ku kruhovej križovatke

- Schválený Územný plán obce
- Oslavy 700. výročia založenia obce
- Vydaná Monografie obce „Nová Ľubovňa“

2010 – 4. júna obec postihla rozsiahla povodeň, ktorá najviac poškodila rodinné domy na IBV pri Jakubianke a poškodila hlavný most, čím znemožnila prechod na vyšný koniec obce

- Rekonštrukcia budovy základnej školy a telocvične

2011 – protipovodňové opatrenia „Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodní SR pre rok 2011“

- Ruší sa Vývarovňa Klubu dôchodcov a strava pre dôchodcov sa poskytuje prostredníctvom školskej jedálne
- Začína sa výstavba Charitného domu „sv. Jána Almužníka“
- Zrealizovala sa výmena elektrického vedenia na vyšnom konci

2012 – Rozšírenie kapacít materskej školy – vybudovanie nových tried v budove bývalých dielní

- Vzniká OO CR – Severný Spiš Pieniny (Oblasťná organizácia cestovného ruchu), ktorej je obec členom
- Realizuje sa dopravné značenie v obci a osadenie informačných tabúl
- Realizuje sa výstavba detského ihriska pri bytovkách
- V areáli základnej školy je zrealizované asfaltové multifunkčné ihrisko a oplotenie pred areálom školy
- Oprava miestnych komunikácií
- Osadenie kamerového systému pri obecnom úrade, základnej škole a futbalovom ihrisku
- Výmena elektrického vedenia v dolnej časti obce
- Vydaný Novoľubovniansky goralský nárečový slovník, ktorého autorkou je rodáčka obce, Darina Jeleňová, rod. Rúrová

2013 – Rekonštrukcia vnútorných priestorov obecného úradu (schodište, chodby)

- Rekonštrukcia budovy Hasičskej zbrojnice
- Rekonštrukcia budovy šatní a bufetu, rekonštrukcia oplotenia na Futbalovom ihrisku

- Rekonštrukcia okolia prameňa v Novolubovnianskych kúpeľoch
- 2014** – Oprava a sprístupnenie kaplnky sv. Jána Nepomuckeho
- Rekonštrukcia kultúrneho domu (klimatizácia, ozvučovacia technika, projektor a plátno)
 - Vybudovanie sociálnych zariadení v budove materskej školy (pri kostole), ktoré sú sprístupnené verejnosti počas sv. omší
 - Oprava budovy garáží (smer Kolačkov)
 - Výstavba petangového ihriska
 - Rozbieha sa projekt „Obnova infraštruktúry po povodniach – Obec Nová Ľubovňa, I. etapa.“ (vybudovanie centra obce – jednosmernej ulice pri budove obecného úradu)
 - Úprava vnútorných priestorov Domu nádeje – oltárna plastika s podsvietením „Naša Nádej“, ktorú v obci zrealizoval v máji 2014 Martin Barnáš, umelecký rezbár z Kežmarku, na žiadosť miestneho správcu farnosti Mgr. Slavomíra Gallika
- 2015** – výstavba hokejového ihriska pri budove základnej školy s materskou školou – ARÉNA Nová Ľubovňa
- Živičná úprava miestnych komunikácií v obci a následné vodorovné dopravné značenie komunikácií
 - Výstavba nového multifunkčného ihriska na pravo od vstupu do areálu futbalového ihriska
 - Oprava a rekonštrukcia objektu Glóbus, bývalého RT + Espresso
 - Regulácia koryta potoka Jakubianka
 - Dobudovanie dvoch tried materskej školy na prízemí budovy družiny
 - Požehnanie nového misijného kríža pri kostole
 - Oprava a výstavba novej kostolnej ohrady
- 2016** – sú vybudované dielne pri základnej škole a šatne pre Arénu Nová Ľubovňa
- Vybuvovali sa parkoviská pri bytovkách na IBV pri Jakubianke
 - Dobuovali sa niektoré chodníky v obci, uložili sa živičné koberce na niektorých miestnych komunikáciách a zrealizovalo sa ďalšie vodorovné dopravné značenie
 - Osadili sa nové autobusové zastávky
 - Zrealizovalo sa zateplenie budovy obecného úradu
- 2017** – zrealizovala sa I.etapa výmeny vonkajšieho vodovodu v budove základnej školy
- Opravili sa povrchové kanály v intraviláne a extraviláne obce
 - Vyznačilo sa dopravné ihrisko na multifunkčnom ihrisku v areáli školy
 - Zrealizovala sa oprava ďalších kanálov a vpustí dažďovej kanalizácie
- 2018** – II. etapa – prepojenie vodovodu na vnútorné rozvody školy a družiny
- Vybudovanie chodníka pred budovou školy, z dôvodu zvýšenia bezpečnosti žiakov

Predsedovia MNV a starostovia obcí v rokoch 1968-2018:

Ján Krupka 29.6.1964- 11.12.1971

Viktor Turlík 11.12.1971 – 20.1.1978

František Smrek 20.1.1978 – 1.2.1990

Gregor Hudák 24.11.1990 – 1992

Mária Repková 23.1.1993 – 7.12.2002

Jozef Kaleta 7.12.2002 – 14.12.2010

Stanislav Turlík 14.12.2010 -

Pamiatky: Rímskokatolícky kostol sv. Jána Evanjelistu, pôvodne ranogotický
 Kaplnky: sv. Kríža, Sedembolestnej P. Márie, sv. Jána Nepomúckeho
 Kostolík na cintoríne
 pamätná tabuľa – oslobodenie obce 24.1. 1945
 Pamätník padlým hrdinom I. a II. svetovej vojny
 Prícestné kríže

Osobnosti: (umenie, kultúra, veda, politika, šport)

Z obce doposiaľ najväčší úspech na športovom poli dosiahla Eva Repková. Je šachovou veľmajsterkou (WGM) a zároveň medzinárodným majstrom (IM mužov). Na šampionáte ČSR žien 1990 bola druhá, 1991 prvá. Na majstrovstvách sveta junioriek do 18 r. v Bratislave 1993 druhá, o dva roky v Halle 3.-6. do 20 r. Na ženských olympiádach ešte stihla reprezentovať ČSR v Manile 1992, v období 1994-1996 reprezentovala SR. Koncom r. 1996 sa vydala za libanonského šachistu a podnikateľa a v r. 1997 s ním odišla do jeho vlasti. Začiatkom milénia sa vrátila na Slovensko so synom Christopherom a stala sa znova oporou našej ženskej reprezentácie na olympiádach od r. 2004 podnes. Syn Christopher Repka sa už pripravoval do slovenskej seniorskej reprezentácie.

Eva Repková vyhrala napr. chorvátske turnaje: Rijeka 2003, Punat 2003, Malinska 2005. V roku 2004 dosiahla rating 2411, v septembri 2010 mala svoj vôbec najvyšší: 2447, čím sa pripravovala do svetovej ženskej päťdesiatky. Reprezentovala ČSR a SR aj na ME družstiev žien a na Mitrope.

Novoľubovnianske kúpele:

V malebnom údolí potoka Ľubovnianska, pravého prítoku rieky Poprad, 7 km od okresného mesta Stará Ľubovňa, ležia kedysi prekvitajúce a vyhľadávané kúpele Nová Ľubovňa. Minerálne pramene, nachádzajúce sa uprostred ihličnatých lesov v závere 2,5 km dlhej doliny Ľubovnianskeho potoka v nadmorskej výške 556 m, sa viažu na zlom prebiehajúci dolinou Popradu a tvoria sústavu zemito - železnatých, studených kyseliek. O ich liečebnej sile sa vedelo už dávno. Viedenský lekár a profesor chémie *Heinrich Johann Crantz*, ktorého viedenská vláda poverila výskumom minerálnych prameňov a zistením ich liečebného využitia, vo svojom diele *Liečivé pramene Rakúskej monarchie* označil tieto pramene za veľmi silne mineralizované, v ktorých sa po dlhšom uskladnení usádza hnedá zemina s obsahom železa. Roku 1795 známy chemik a balneológ *profesor Pavol Kitaibel*, ktorý sa na spiatocnej ceste z Bardejova do Pešti zastavil v kúpeľoch, konštatoval, že chemické zloženie minerálnej vody je veľmi podobné chemickému zloženiu bardejovských kyseliek.

Najstarší údaj o ich existencii sa nachádza v kanonickej vizitácii z roku 1792, v ktorej sa spomína, že v kúpeľoch je drevená kaplnka. Z vizitácie v roku 1832 vieme, že ju postavil prvý spišský biskup Karol Salbek, bol spišským biskupom. V Krajinskom archíve v Budapešti sa podarilo nájsť presný plán kúpeľov z roku 1800. Z neho vyplýva, že kúpele vtedy už boli riadne vybudované. Boli zachytené a upravené dva pramene, oproti nim bola „stará“ kúpeľná budova. Ďalej tam bola budova patriaca grófkke Csákyovej, priestraná sála, akiste na zábavy, maštal na kone, vozáreň, sklad, budova na ubytovanie kúpeľných hostí, ktorej tretinu používa spišský biskup, starý domček, miestnosť na ohrievanie vody, prameň používaný na kúpanie, kabínka na kúpanie, kaplnka, horáreň, ľadovňa, hostinec a ďalšie pomocné budovy a plochy. Ide teda o kúpele, ktoré boli vybudované podľa presného plánu a mohli fungovať najmenej 20–30 rokov. V rokoch 1801 – 1802 v nich vybuďoval spišský biskup Karol Salbek novú murovanú kaplnku Povýšenia sv. Kríža, ktorú konsekroval v roku 1802.

V roku 1813 podal lekár Provincie XVI spišských miest Jozef Lippits podrobnú správu o dvoch liečivých minerálnych prameňoch a ich chemickom rozboře, ako aj o kúpeľoch Nová Ľubovňa.

Píše o tom, že fungujú už niekoľko rokov. Sú lokalizované uprostred lesov. Sú tam dva pramene: nižný a vyšný. Ďalej podal výsledky chemického rozboru vody s komentárom. Došiel k záveru, že ide o liečebné pramene, ktoré sa hodia na posilnenie organizmu, na liečenie nervových a srdcových chorôb, chorôb krvného obehu a ciev. V roku 1870 tu bolo 7 víl, ktoré slúžili ako „letný byt pre hostí“, ďalej jedna jedáleň, „letný byt pre Probstnerovcov“ a nová kúpeľná budova.

V roku 1876 sú známe: veľký švajčiarsky dom (2 poschodia, spolu 23 izieb), malý švajčiarsky dom (3 izby). Vtedy už mali kúpele k dispozícii 11 budov so 121 posteľami a v sezóne sa tu liečilo 196 domácich a 72 zahraničných hostí. Kúpele však navštívilo vyše 1500 návštevníkov.

Kúpele patrili medzi najnavštevovanejšie ženské kúpele. Kúra bola kúpeľná, pitná a robili sa aj bahenné zábaly z domáceho bahna. Je samozrejmé, že sa konali i promenádne koncerty.

Prvá svetová vojna citeľne zasiahla aj kúpele Nová Ľubovňa. Nebolo dostatok prostriedkov na údržbu objektov, počet návštevníkov sa nezvyšoval a kúpele sa nachádzali v nezávideniahodnej situácii. Odľahlosť kúpeľov od železnice a zlé komunikácie boli iba jednou z príčin, že do kúpeľov prichádzalo stále menej kúpeľných hostí. Druhou bolo zastaralé kúpeľné zariadenie, pretože nový majiteľ Alfréd Probstner do nich málo investoval a nestaral sa ani o účinnú propagáciu. I keď sa tu stále dosahovali dobré liečebné výsledky, kúpele už neboli schopné udržať si bývalú povesť. Aj po prvej svetovej vojne kúpele stagnovali. Čo nepoznačil zub času, dovŕšila druhá svetová vojna. Pri prechode frontu boli kúpele úplne vydrancované. Zdevastovaný bol aj park a ostatné plochy územia, ktoré slúžili kúpeľom. Majiteľ kúpeľov Alfréd Probstner emigroval. Následne sa kúpele dostali pod národnú správu.

Z kroniky obce o kúpeľoch: „V časti Novoľubovnianske kúpele, ktoré boli po prechode frontu v r. 1945 vyrabované a zničené, po niekoľkých rokoch boli budovy demontované a odvezené. Následne boli postavené 3 nové budovy, v ktorých bolo rekreačné stredisko a v roku 1956 bol zriadený Dom dôchodcov, ktorý mal kapacitu 200 postelí.“

Po roku 1948, po znárodnení prírodných liečivých zdrojov a kúpeľov sa začalo s obnovou schátralých ubytovacích a liečebných objektov. Kúpeľná liečba však už nebola obnovená.

V roku 1951 boli objekty kúpeľov odovzdané Revolučnému odborovému hnutiu a slúžili na zimnú a letnú rekreáciu. Po jeho zrušení v roku 1964 bol do objektov bývalých kúpeľov umiestnený Ústav sociálnej starostlivosti pre mentálne postihnuté deti. V roku 1968 bol tento ústav zrušený a do objektov kúpeľov umiestnené Poľnohospodárske odborné učilište Stará Ľubovňa. 10. septembra 1968 boli kúpele odovzdané podniku Skrutkáreň Stará Ľubovňa, aby celý areál v súlade s ekonomickým modelom okresu slúžil rekreačným účelom. Nový majiteľ uskutočnil ich generálnu opravu, vybudoval bazén a lyžiarske zariadenia. Renovované objekty slúžili rekreačným a výletným účelom. V roku 1985 začala výstavba zotavovne Ľubovňa s kapacitou 520 postelí. Stavba bola ukončená 29. decembra 1991. Moderný hotel s bazénom, saunou, telocvičňou a posilňovňou slúži rekreačným účelom pracovníkov Slovenského odborového zväzu. V zimnom období je k dispozícii 5 lyžiarskych vlekov. Po pôvodných kúpeľoch však už takmer nič neostalo.

V záujme ochrany minerálnych prameňov v kúpeľoch Nová Ľubovňa Ministerstvo zdravotníctva SR 18. decembra 2007 vyhláškou č. 3/2007 Z. z. vyhlásilo ochranné pásma I. a II. stupňa prírodných minerálnych zdrojov v Novej Ľubovni.

Borovica vejmutovka (Pinus strobus):

V lesoparku v Novoľubovnianskych kúpeľoch rastie niekoľko exemplárov borovice vejmutovky, ktoré patria medzi najvzácnejšie dominanty lesoparku. Drevina pôvodne pochádza so severovýchodnej Ameriky, kde tvorí rozsiahle porasty. U nás sa pestuje od konca 18. storočia a pre rýchly rast a majestátny tvar koruny je vzácnou a hodnotnou parkovou drevinou. Najväčšia borovica vejmutovka v prostredí kúpeľov má cez 350 rokov, výšku 25 m a obvod 590 cm, priťahuje pozornosť mnohých návštevníkov, ktorí čerpajú energiu a vnímajú liečivé vyžarovanie z jej členitého kmeňa. Táto vzácna drevina bola nominovaná do súťaže o titul „Strom roka 2011“ nadáciu EKOPOLIS, kde sa umiestnila na krásnom šiestom mieste. Okrem borovice vejmutovej sa tu nachádzajú aj pozoruhodné jedince brezy bielej (Betula alba), lipy veľkolistej a malolistej (Tilia platyphylloides, Tilia cordata), borovice čiernej (Pinus nigra).

Zdroj textu: Monografia Nová Ľubovňa a Kronika obce

Spísané: 8.2.2018

